

20. Tematika

Tematika címe: **A biológia és a kémia határán**

Foglalkozás típusa: Heti szakkör

Ajánlott korosztály: 10 -14 éves tanulók (felső tagozat)

Műveltségterület (NAT kapcsolódás)

- ember a természetben,
- kitekintéssel az ember és társadalom műveltségterületre is (az ember/társadalom felelőssége a környezet megóvásában, védelmében)

Tantárgyi (tantervi) kapcsolódás

- környezetismeret: az alsó tagozat komplex megismerési folyamatának, a mindennapi életből kiinduló szemléletének megtartásával az ott megfigyeltekre, megtapasztaltakra építünk
- természetismeret: megtartjuk a tantárgy szemléletét: a természeti jelenségeket komplexen, a gyakorlati élethez kötve vizsgáljuk, az ismerteket erre fűzzük fel
- kémia: a kiemelt, a gyakorlati életben a gyerekek életében is megtapasztalt jelenségek közül kiemelt hangsúlyt fektetünk a legszélesebben megfigyelhető, ugyanakkor a kémiai alapok legfontosabb ismereteit előkészítő, megerősítő
- biológia
- fizika
- földrajz
- matematika
- informatika

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

A megvalósítás környezete (helyzet)

Az iskola a korábbi státuszához képest a megye, a város, a beiskolázási körzet szociális leszakadása és egy szegregált intézmény fenntartói beintegrálása miatt néhány éve elindult a szegregálódás felé. Ha a szociális mutatókat nézzük, talán már megfordult a tendencia, de tanulóink jelentős része hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű (7+51%), alig van, aki nem részesül gyermekvédelmi kedvezményben (29%). A szülők jelentős részben alacsony iskolai végzettségűek, de egyre többen vannak, akik kinyilvánítják, hogy gyermeküknek már magasabb iskolai végzettséget és neveltségi szinten szeretnének.

A tanulók nagyon kevés gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek, ingerszegény környezetben nevelkedtek, gyakran magukra hagyva dolgozzák fel az információkat, átélt tapasztalatokat. Kortárskapcsolataik beszűkültek, szocializációs szintjük alacsony. Nehezen kezelik a kudarcokat, rosszul tűrik a kritikát, nem tudják kifejezni érzéseiket, nincs megfelelő eszköztáruk igényeik, érdekeik érvényesítéséhez, ezért jelentős részük csak kétszemélyes kapcsolatra vágyik, abban kezelhető. Közösségben rendszeresen konfliktusba keverednek, illetve a lappangó konfliktus elvonja a figyelmüket a feladattól.

Az iskola tevékenysége, a tantestület szemlélete, az elmúlt évtizedben megvalósított pályázati projektek beépült tapasztalatai miatt eredményeink, megítélésünk meglehetősen diverzifikált.

- A tantestület elkötelezett az oktatáspolitikai célok – kiemelten az integrált oktatás – iránt, mert célkitűzéseink összecsengenek, tapasztalataink alátámasztják annak helyességét, és ezt az iskolán kívüli partnereink tudják, elismerik. Ugyanakkor környezetünkben megint úgy tűnik, szaporodik a munkákat úgymond elismerő, de hitetlen véleményével lehúzó energiavámpír.
- Specialitásként kezeljük a névadónk szelleméhez illő környezeti nevelést, a természettudományos megismerés támogatását, ~gondolkodás fejlesztését. Sokszínű tevékenységgel igyekszünk ezt támogatni (megemelt természettudományos óraszám, kicsiknek Kisfürkész szakkör, versenyeztetés, részvétel pályázatokon, tankert, környezetvédelmi, -szépítési akciók, tanulmányi kirándulás, erdei iskola programjai, egy időben választható tantárgyként szerepelt a természettudományos gyakorlatok, stb.)
- Az országos kompetenciamérések eredményei hullámzóak, de jelentősen elmaradnak nem csak a megyeközponti, hanem az országos eredményektől is. A háttérkérdőívekből egyre egyértelműbben rajzolódik ki a tanulás iránti motiváltság csökkenése. Vannak 2-3 évenként jobban teljesítő osztályaink, volt már kiemelkedő fejlődés a nyolcadik évfolyamon a hatodik évfolyam eredményeihez képest (OH – pozitív lista). (Most kíváncsian várjuk a természettudományos kiegészítő kompetenciamérés eredményét, melyben egy iskolával szemben ellenálló, de három évig természettudományos gyakorlatokon részt vett diákok megméretésére került sor.)
- A komplex környezeti nevelési programunkkal 2015-ben elnyertük az Ökoiskola címet.
- A környezeti nevelés kiemelt kezelésének köszönhetően az elmúlt általában jól szerepeltünk a megyei Kán Károly és Teleki versenyeken, 2-3 évenként az országos döntőbe is eljutottunk, 4-5 évenként eredményesen szerepeltünk.

Heti szakkör: A biológia és a kémia határán

Készítette: Ordasiné Kiss Katalin

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

- Jelenleg azonban a környezeti nevelést összefogó kolléga nyugdíjazása miatt kicsit szétesett a rendszer, nehéz az utánpótlás, az ÖKO-csoport összefogása. A fenntartó által engedélyezett – az osztályok maximális létszámához viszonyított arányától függő – időkeret és a minket is elért pedagógushiány egyelőre a felső tagozatot érinti olyan mértékben, hogy nincs elég kapacitás szakkörök, érdeklődési körök szervezésére, tehetséggondozásra. Ezt szeretnénk ebben a pályázati együttműködésben megvalósítható erőforrások bevonásával pótolni, újraépíteni.

Ajánlott korosztály

10-14 éves tanulók, vegyes életkorú csoportokban

Csoportösszetétel

1. Előbb a természettudományok iránt nyitottabb tanulókkal valósítom meg a programot, hogy a tehetségigéretesek is kaphassanak elég figyelmet, illetve ezzel is támogatást kapjanak a megyei versenyen indítható gyerekek.
2. A második fázisban, a program ismétlése/folytatása során a tanulásban kevésbé sikeres tanulók tanulás iránti hozzáállását szeretném módosítani, bevonva az első fázis legérdeklődőbb tanulóit is „tanársegédként” a program megvalósításába (tovább gondozás).
3. A program felülvizsgálatához, módosításához (a tanulói összetétel és a tartalom is!) minden fázis végén Reflexiók formájában rögzítem a tapasztalataimat.

A vegyes korosztállyal céloim

1. a természettudományos gondolkodás, megismerés megalapozásához köthető – a különböző évfolyamokon átélte – friss élmények, tapasztalatok, elsajátított ismeretek természetesen integrálása a fejlesztési folyamatba;
2. a tanulók eltérő érdeklődése, fejlettségi szintje közötti különbség mellett kihasználni az életkori különbségből adódó motivációs lehetőségeket;
3. a tevékenységközpontú tanulás során fejleszteni az együttműködés, együtt tanulás igényét, az életkori különbségből is adódó differenciált ismeretek, képességek, készségek természetes eltérésére építve;
4. a program továbbvitele során a legjobbak/motiváltabbak tanársegédként támogassák a kevésbé eredményes tanulók természettudományok iránti érdeklődésének felkeltését

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Ajánlott csoportlétszám

12 fő, mely – a tanulói kísérletek különböző nehézségi szintjéhez igazítva – optimális 2-, 3-, 4 fős csoportok kialakításához is, a csoportok száma (3-6) pedig lehetővé teszi a biztonságos, áttekinthető irányítást.

Reflexiók

Alapelvek

Elképzelésem szerint ebben a programban annyira a természet jelenségeire, komplex témákra koncentrálunk, hogy akár a fogalmak, ismeretek logikus felépítésének rendjét is felrúgjuk, ha a természetesen elének kerülő kérdések, tanulói kísérletezési lehetőségek, motivációs filmrészletek úgy kívánják. Bizom benne, hogy a program végére a legalapvetőbb kémiai fogalmak, a kémia és a biológia összefüggéseinek, egymásba fonódásának érzete megerősödik, természetes szemléletté válik a programban résztvevő tanulóinkban. A tanulási folyamatot szeretném minél közelebb hozni a kisgyerekkori tanuláshoz: ha valamilyen fogalmat használnunk kell, használjuk, érzékeltetjük, körbejárjuk, nem definiáljuk, míg nincs meg hozzá minden építőkö. A csoportot érdeklő téma körüljárása fontosabb, mint a fogalomrendszer kiépítése. Inkább épül, mint építjük!

1. A tanulási kedv felkeltése (újra élesztése), az életkori sajátosságok figyelembe vétele mellett
  - a. önképzőkörszerű munkalétkörben folyó munkával,
  - b. tevékenységalapú tanulással,
  - c. közös élményekkel.
2. Az önkéntes tanulás motiváló erejének kihasználása. a csoportok létrehozásával, működtetésével, a kortárssegítés beépítésével
3. A hangsúly áthelyezése az ismeret központú elsajátításról a tapasztalatra épülő megismerési folyamatra
4. Az önbecsülés erősítése, az önértékelés fejlesztése a munkafolyamatok, eredmények értékeléséhez, illetve tanulói tevékenységekhez kapcsolódva.
5. Egyénre szabott differenciálás megvalósítása a tanulói csoportok kialakításával (a homogén és a heterogén csoportkialakítás előnyeinek minél jobb kihasználása érdekében változtatva a csoportok összetételét).

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

6. Az SNI tanulók eredményes bevonása a tanulási folyamatba az eszközhasználat és tevékenykedtetés lehetőségeinek kihasználásával.

Fejlesztési célok

7. A tudományos megismerés igényének kialakítása, a tananyag tanulhatóvá tételének támogatása.
8. A tudományos megfigyelés gyakorlatának kialakítása a köznapi megfigyelésből kiindulva (megfigyelés-hipotézis, kísérlettervezés-előkészítés-kivitelezés, megfigyelés-következtetés-magyarázat, általánosítás-hasznosítás).
9. A tanulási képességek, logikus gondolkodás fejlesztése, kiemelten
- szervezési készség, tervezés, megfigyelés képességének fejlesztése
  - az együttműködési készségek fejlesztése
  - szövegértés, szövegalkotás, kommunikációs készség fejlesztése
  - információkeresés, -feldolgozás, digitális kompetencia fejlesztése
  - jelenségek megfigyelése, magyarázat keresése, következtetések levonása

Szakirodalom ajánlás:

- A természettudományos oktatás megújítása az egységes világnéprért: <http://ofi.hu/tudastar/termeszettudomanyos-090617> (letöltés: 2018.10.19)
- Természettudományok újra gondolva (MTA Konferencia beszámolója, benne hasznos prezentációkkal (2016)): https://mta.hu/mta_hirei/a-modszerek-megismerese-vezet-el-a-megerteshez-106618 (Letöltés 218.10.19.)
- Fejlesztési terv a természettudományos oktatás megújítására (NEFMI): http://www.nefmi.gov.hu/letolt/kozokt/termtud_fejlterv_090316.pdf (Letöltés: 2018.10.19.)

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Tematika			
Alkalmom/időtartam	Téma, ismeret	Módszerek, feladatok	Eszközök
A víz és az oldatok összetétele, tulajdonságai, előfordulása, szerepe az élő és élettelen természetben. Vízgazdálkodás, vízszennyezés			
1. 90 perc	Bevezetés: céljaink, szabályaink Tudományos megismerés: a végtelen nagy és a végtelen kicsi megsejtése Természetes változatosság az élővilágban	Motivációs filmrészlet: • tér, idő, gravitáció Motivációs filmrészlet: • az anyag részecskékből áll: atomok, molekulák, hő; illatok molekulái Motiváció: a tanulás élmény, tanulni jó! Tanári kísérlet a) indikátoros vízbe NaOH	<ul style="list-style-type: none"> • 0:00-13:20. perc https://videa.hu/videok/tudomany-technika/kozmosz-tortenetek-a-vilagegyetemrol-s01e04-csillagaszat-ismeretterjeszto-Jm1Uv9xhdJj8Cpps • fekete lyukak (2 videó): https://mta.hu/tudomany_hirei/gravitacios-hullamok-egyszerre-harom-vilagraszolo-felfedezes-a-fizikaban-105959 • 2:30-6. perc; 10 (12:47 perc) https://videa.hu/videok/tudomany-technika/kozmosz-tortenetek-a-vilagegyetemrol-s01e06-csillagaszat-ismeretterjeszto-eqkDK5AGfpHSodMj • Realika: Tananyag: Biológia - tanulói leckék I.2 A mikroszkópok és a sejtek mérete <ul style="list-style-type: none"> • 1.lap: mértékegységek a biológiában (számok normálalakja, előtagok, H-atom, kloroplasztisz, emberi petesejt, béka, kutya) • 2.lap: mikroszkópok és sejtek mérete • 1. sz. melléklet: Jegyzőkönyv sablon • 2. sz. melléklet: Feladatlap tanulói kísérletekhez • Kémiai eszközök, anyagok melléklet szerint, interaktív feladatok válogatva <p>1) Nátrium reakciója vízzel: a) https://www.youtube.com/watch?v=jsCON4KWnIQ</p>

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Tematika			
Alkalom/időtartam	Téma, ismeret	Módszerek, feladatok	Eszközök
	<p>A kísérletezés általános szabályai, eszközei, veszélyei</p> <p>Megfigyelés/érzékelés, magyarázat, következtetés (a részecskék nem láthatók, de mozgásuk érzékelhetővé tehető)</p>	<ul style="list-style-type: none"> A kísérletezés alapvető szabályainak összegyűjtése, elfogadása csoportmunkában <p>Tanulói kísérletek:</p> <ul style="list-style-type: none"> Eszközök, anyagok „igénylése” Csoportonként egy-egy egyszerű kísérlet bemutatása kooperatív munkában (a csoportonként megkapott munkalap segítségével történő <u>előzetes feldolgozás</u> alapján) <ol style="list-style-type: none"> hideg vízbe $KMnO_4$ meleg vízbe $KMnO_4$ jód vízbe jód alkoholba jód benzinbe <p>Megfigyelés, jegyzőkönyvkészítés</p>	<p>b) https://www.youtube.com/watch?v=2p_TjebTh9U</p> <p>Interaktív feladatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mivel foglalkozik a kémia? https://player.nkp.hu/play/90397/false/undefined A kutatás (természettudományos megismerés) menete: https://player.nkp.hu/play/159009/false/undefined A megismerés: https://player.nkp.hu/play/159010/false/undefined Kémiai alapfogalmak: https://player.nkp.hu/play/232750/false/undefined Laboratóriumi eszközök: https://player.nkp.hu/play/76010/false/undefined Mit szabad a laborban? https://player.nkp.hu/play/76012/false/undefined Miért veszélyes (kémiai piktogramok): https://player.nkp.hu/play/159011/false/undefined
2. 45 perc	A földi vízkezelés egyenlőtlen eloszlása.	Ismétlés, csoportosítás, rendszerezés	<ul style="list-style-type: none"> Kémiai eszközök, anyagok melléklet szerint, interaktív feladatok válogatva

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Tematika			
Alkalom/időtartam	Téma, ismeret	Módszerek, feladatok	Eszközök
	Édesvíz, tengervíz, ivóvíz, esővíz, ásványvíz, gyógyvíz, szennyvíz, desztillált víz, ioncserélt víz, jég, hó. Összetételük (vegyület, keverék), előfordulásuk (fizikai tulajdonságok, halmazállapot, halmazállapot-változások , meghatározó körülmények, a víz körforgása), felhasználhatóságuk. A természetes vizek, mint élő rendszerek .	fogalomkártyákkal, mozaik módszerrel Tanulói kísérletek <ul style="list-style-type: none"> víz párolgás/lecsapódás jód szublimáció Megfigyelés, jegyzőkönyvkészítés Érdekesség: <ul style="list-style-type: none"> a Titán esője, folyói, tavai, hegyei 	<ul style="list-style-type: none"> 37:30- 39. perc https://www.dailymotion.com/video/x1uh55o
3. 90 perc	Atomok, molekulák, szerves anyagok A víz összetétele, tulajdonságai Az élővilág és a víz kapcsolata A víz mint élettér , az élet nélkülözhetetlen molekulája	Motivációs videórészlet	Interaktív feladatok: <ul style="list-style-type: none"> Radiokarbon kormeghatározás kémiaja (elemi részecskék a C14-ben): https://player.nkp.hu/play/69338/false/undefined 3D-s molekula alakzatok (víz, ammónia, metán, kén-dioxid): https://player.nkp.hu/play/232899/false/undefined Elem, vegyület, vagy keverék? https://player.nkp.hu/play/232753/false/undefined Realika: Biológia tananyag I.3 A sejtek kémiai összetétele

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Tematika			
Alkalom/időtartam	Téma, ismeret	Módszerek, feladatok	Eszközök
		<ul style="list-style-type: none"> a vízmolekula, H₂O, folyadék, párolgás, lecsapódás; az atomok felépítése, proton, neutron, elektron, elektronfelhő, arányok, nagyságrendek <p>Tanári magyarázat, demonstráció Tanulói modellezés Tanulói kísérletek</p> <ul style="list-style-type: none"> oldódás, oldhatóság, befolyásoló tényezők 	<ul style="list-style-type: none"> 2.lap A sejtek kémiai összetétele (leggyakoribb elemek az élő szervezetben, a világegyetemben és a Földbolygón; szerves és szervesetlen anyagok) 3. lap A víz az élet alapja (összetétel, szerkezet, szerepe, élelmiszerek víztartalma) 2:30-3:50. perc; 23. perc https://videa.hu/videok/tudomany-technika/kozmosz-tortenetek-a-vilagegyetemrol-s01e06-csillagaszat-ismeretterjeszt-eqkDK5AGfpHSodMj Golyó- és pálcika modellek Kémiai eszközök, anyagok melléklet szerint, interaktív feladatok válogatva
4. 45 perc	Oldatok , oldatok jelentősége, tulajdonságai mindennapjainkban	Kooperatív munka: mozaikmódszerrel <ul style="list-style-type: none"> információfeldolgozás és tanulói kiselőadás a tanulók által használt, a tanulókat érdeklő oldatokról 	Realika biológia: a sejtek kémiai összetétele I.3 A sejtek kémiai összetétele <ul style="list-style-type: none"> 2.lap A sejtek kémiai összetétele (leggyakoribb elemek az élő szervezetben, a világegyetemben és a Földbolygón; szerves és szervesetlen anyagok) 3. sz. melléklet: Információs lap csomag a környezetünkben előforduló oldatokról
5. 90 perc	A Föld vízkészletének terhelése kémiai szemmel: ionvegyületek ,	Látványos tanulói kísérletek	<ul style="list-style-type: none"> Kémiai eszközök, anyagok melléklet szerint, interaktív feladatok válogatva

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Tematika			
Alkalom/időtartam	Téma, ismeret	Módszerek, feladatok	Eszközök
	<p>poláris és apoláris molekulák, szerves anyagok, oldódás A természetes vizeket szennyező anyagok (nitrát-, foszfátszennyezés, olajszennyezés) és hatásuk az élővilágra.</p>	<ul style="list-style-type: none"> oldódás, oldhatóság, befolyásoló tényezők 	<p>Interaktív feladatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> Felszín alatti vizek: https://player.nkp.hu/play/137697/false/undefined Felszíni vízfolyások: https://player.nkp.hu/play/137713/false/undefined Folyók ártere: https://player.nkp.hu/play/137714/false/undefined Gyors égés és lassú égés összehasonlítása: https://player.nkp.hu/play/136780/false/undefined
6. 45 perc	Mit tud egy akvarista a vízről?	Látogatás egy akvaristánál vagy egy akvarista bemutatója a foglalkozáson	
7. 90 perc	Élővizeink és az ivóvízbázis védelme. Vízvizsgálat Környezetszennyezés, globális környezeti problémák, fenntartható fejlődés, környezetvédelem az ivóvízellátás nézőpontjából	Vendéglőadó a Vízműtől (ÉRV): <ul style="list-style-type: none"> előadás, bemutató: <ul style="list-style-type: none"> ivóvíz ellátás Salgótarjánban és környékén ivóvíz bevizsgálás lakossági fogyasztóknak a salgótarjáni víz összetétele kémiai és biológiai szempontból 	<ul style="list-style-type: none"> ivóvíz minta bevizsgálás??? <p>Interaktív feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> A vizek szennyezése: https://player.nkp.hu/play/107972/false/undefined

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Tematika			
Alkalom/időtartam	Téma, ismeret	Módszerek, feladatok	Eszközök
		<ul style="list-style-type: none"> pódiumbeszélgetés az előzetesen összeállított interjúkérdések alapján (3 fős csoport <u>otthoni munkája</u>) 	
8. 90 perc	A szennyvíztisztítás lépései. A közműolló	Üzemlátogatás: Csatornamű <ul style="list-style-type: none"> Jegyzetelés, fotózás munkalap és/vagy megfigyelési szempontok alapján 	<ul style="list-style-type: none"> tömegközlekedés v. buszbérlet? 5. sz. melléklet: Megfigyelési szempontok/Munkalap
A Kékboldogó			
9. 45 perc	A Föld és a világegyetem anyagai (elemek, vegyületek, szerves és szervetlen anyagok , az élet feltételei, a földtörténet léptékei, nagy számok a végtelenben)	Motivációs videórészletek <ul style="list-style-type: none"> elemek a Világegyetemből Időszalag készítése 2 csoportban a „kozmosz naptár” alapján <ol style="list-style-type: none"> a Kozmosz történetének „12 hónapja” 	<ul style="list-style-type: none"> 28-30. perc https://videa.hu/videoek/tudomany-technika/kozmosz-tortenek-a-vilagegyetemrol-s01e06-csillagaszat-ismeretterjeszto-eqkDK5AGfpHSodMj https://vimeo.com/234142217 27. perc (kozmosz naptárunk) 1.b. melléklet: videó kiemelések 2 laptop a csoportoknak 6. sz. melléklet: időszalag sablonok 7. sz. melléklet: képkártyák az időszalaghoz

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Tematika			
Alkalom/időtartam	Téma, ismeret	Módszerek, feladatok	Eszközök
		2. a „12. hónap” napjai	
10. 45 perc	Az ember felelőssége a jövőért (víz, levegő, nyersanyagok, nyersanyag feldolgozás, hulladékgazdálkodás, -újrahasznosítás, fenntartható fejlődés, fogyasztói társadalom, a civilizáció ártalmai)	Vendégelőadó a Városgazdálkodás és Üzemeltetési Kft-től <ul style="list-style-type: none"> előadás, bemutató 	Interaktív feladatok <ul style="list-style-type: none"> Mire használjuk természeti kincseinket: https://player.nkp.hu/play/43972/false/undefined Lebomló hulladékok: https://player.nkp.hu/play/62278/false/undefined
A levegő			
11. 45 perc	A léggör összetétele (N ₂ , O ₂ , CO ₂ , H ₂ O, Ar). Tulajdonságaik, kimutatásuk, légzés, fotoszintézis, üvegházhatás, ózonpajzs, a CO, CO₂ mérgező hatása.	Motivációs filmrészlet <ul style="list-style-type: none"> Fotoszintézis, CO₂, O₂, (glükóz, vasérc) keletkezése a Földön CO₂ H₂O₂-ből O₂ O₃ 	<ul style="list-style-type: none"> https://www.youtube.com/watch?v=4ak_wAMyEZg 0.16.00-0.22.00 0.27.00 0.28.50 0.30.00 Interaktív feladatok: <ul style="list-style-type: none"> A szén-dioxid és a szén-monoxid jellemzői: https://player.nkp.hu/play/159019/false/undefined
12. 45 perc	A levegő mint gázelegy ismerete.	Tanári demonstráció Tanulói kísérlet	<ul style="list-style-type: none"> Kémiai eszközök, anyagok melléklet szerint, interaktív feladatok válogatva A fotoszintézis: https://player.nkp.hu/play/70287/false/undefined

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Tematika			
Alkalom/időtartam	Téma, ismeret	Módszerek, feladatok	Eszközök
	A levegő térfogat százalékos összetétele. A fotoszintézis, az üvegházhatás és a légzés nagy vonalakban történő ismerete. A növények életfeltételei.	<ul style="list-style-type: none"> a levegő oxigéntartalmának (arányának) meghatározása a CO₂ sűrűségének demonstrálása 	
13. 45 perc	Az égés feltételei, gyorségés, lassú égés, a tűzoltás	Vendégünk egy tűzoltó	Interaktív feladatok: <ul style="list-style-type: none"> Alkánok égése (ppt): https://tko.hu/kbf/kisalkalmazas.php?id=242&c=k%C3%A9mia Gyors égés és lassú égés összehasonlítása: https://player.nkp.hu/play/136780/false/undefined
Szerves anyagok, élőlények			
14. 45 perc	Az élet molekulái Fotoszintézis, üvegházhatás, környezetvédelem	Motivációs filmrészlet <ul style="list-style-type: none"> az élet molekulái fotoszintézis 	<ul style="list-style-type: none"> 20-23. perc https://videa.hu/videok/tudomany-technika/kozmosz-tortenetek-a-vilagegyetemrol-s01e06-csillagaszat-ismeretterjeszto-eqkDK5AGfpHSodMj 6-10. perc https://videa.hu/videok/tudomany-technika/kozmosz-tortenetek-a-vilagegyetemrol-s01e06-csillagaszat-ismeretterjeszto-eqkDK5AGfpHSodMj Interaktív feladatok: <ul style="list-style-type: none"> Szerves vagy szervetlen jellemzők: https://player.nkp.hu/play/159016/false/undefined

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Tematika			
Alkalmom/időtartam	Téma, ismeret	Módszerek, feladatok	Eszközök
15. 45 perc	Élelmiszerek, egészséges táplálkozás Alaptápanyagok (fehérjék, szénhidrátok, zsíradékok) Védőtápanyagok (vitaminok, ásványi sók) Enzimek, hormonok, biokatalizátorok Kalóriaszükséglet Étel intoleranciák (lisztérzékenység, cukorbetegség, stb.)	Tanuló kísérletek: fehérjék kicsapódása <ul style="list-style-type: none"> • hő hatására • savas kémhatástól • nehézfém sóktól Testtömegindex számítás	2. https://www.youtube.com/watch?v=Z7xmJLXIjoM 3. https://player.nkp.hu/play/36626/false/undefined Realika biológia: a sejtek kémiai összetétele I.3 A sejtek kémiai összetétele 4. 2.lap A sejtek kémiai összetétele (leggyakoribb elemek az élő szervezetben, a világegyetemben és a Földbolygón; szerves és szervesetlen anyagok) 5. 3. lap A víz az élet alapja (összetétel, szerkezet, szerepe, élelmiszerek víztartalma) 6. 4.lap: Az aminosavak , a fehérjék építőkövei 7. 5. lap: a fehérjék a sejtek építőkövei (pl. kollagén) 8. 6.lap: az enzimek mint katalizátorok 9. 7.lap: lipidek (zsírmolekulák jellemzői) 10. 8.lap szénhidrátok (előfordulás, mono-, di-, poliszacharidok) 11. 10.lap a keményítő és a glikogén (forgatható keményítőmolekula modell!) I.8. A sejtekben lejátszódó anyagcsere folyamatok 12. 7.lap: vitaminok a szervezetben

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Tematika			
Alkalom/időtartam	Téma, ismeret	Módszerek, feladatok	Eszközök
			<p>III.2.25 A tápanyagok</p> <ul style="list-style-type: none"> 2.lap: tápanyagok aránya az emberi szervezetben <ul style="list-style-type: none"> Miért fontos a víz az emberi szervezet számára? Tápanyagok az ételben 3.lap: V A fehérjék, a szénhidrátok és a zsírok felépítése és feladatai <p>Interaktív feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> Az élelmiszerek legjellemzőbb tápanyagai: https://player.nkp.hu/play/69316/false/undefined A táplálékpiramis szintjei: <ul style="list-style-type: none"> https://player.nkp.hu/play/107357/false/undefined https://player.nkp.hu/play/69401/false/undefined Melyik étel egészségesebb?: https://player.nkp.hu/play/69311/false/undefined Vitaminok és hiánybetegségek: https://player.nkp.hu/play/118434/false/undefined Tápanyagok párosítása jellemzőjükkal: https://player.nkp.hu/play/210324/false/undefined
16. 45 perc	Savas, lúgos, semleges kémhatás, pH Indikátorok Bőrsemleges kozmetikumok	Tanári demonstráció Tanuló kísérletek	<ul style="list-style-type: none"> http://termtud.akg.hu/okt/10/kemia/tisztito.htm http://www.vilaglex.hu/Erdekes/Html/TiKeSava.htm Kémiai eszközök, anyagok melléklet szerint, interaktív feladatok válogatva

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Tematika			
Alkalmom/időtartam	Téma, ismeret	Módszerek, feladatok	Eszközök
	Háztartási tisztítószer kémhatása, hatása a környezetre		
17. 45 perc	A civilizáció áldása és átka	<p>Motivációs film</p> <ul style="list-style-type: none"> • radioaktív kormeghatározás • az ólmozott benzin, ólom vízvezeték <p>Tanuló prezentációk, tanuló kísérletek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vörösiszap katasztrófa • A mérges folyó (ciánmérgezés a Tiszán) • felrobbant vegyi üzem • Csernobili atomrobbanás <ol style="list-style-type: none"> a. nehézfémek hatása a fehérjékre b. hő hatása a fehérjékre 	<ul style="list-style-type: none"> • 10 perc -22:47 (41 perc) https://videa.hu/videok/tudomany-technika/kozmosz-tortenetek-a-vilagegyetemrol-s01e07-csillagaszat-ismeretterjeszto-f5mHVnXCRD2Y6Zn1 • https://www.youtube.com/watch?v=Ajte_h6ODPE • https://www.youtube.com/watch?v=4BGft_ipmEk • https://www.youtube.com/watch?v=TsTCCMZBKro • https://www.youtube.com/watch?v=AS8515C7f-Q
18. 45 perc	Értékelés, csoportzárás		

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Résztevők:

5. osztály	6. osztály	7. osztály	8. osztály
Bocsi Dorottya	Csonka Attila	Hegy Tibor	Bertók Andrea
Fekete Henrik Kevin	Geri Tamás	Lakatos Viktória	Bonivárt Roxána
Kárpáti Balázs	Rác Kevin Tivadar	Ponyi Cintia	Bordás Tibor
Nemes Zsolt	Rigó Bálint	Puporka Mirella	Cochior Bálint
Oláh Alexandra Jolán	Sólyom Csenge	Varga Noel	Cserháti Felícia
Oláh Bianka	Szukán Zsolt		Nemesi Benjámín
Puporka Roland	~~Vas Klaudia Elizabet~~		

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Mellékletek

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

1. melléklet: Jegyzőkönyv sablon tanulói kísérletekhez (a megfigyelőnek)

Eszközök:

Anyagok:

A kísérlet rövid leírása:

Megfigyelés:

Következtetés:

Magyarázat:

Eszközök:

Anyagok:

A kísérlet rövid leírása:

Megfigyelés:

Következtetés:

Magyarázat:

2. melléklet: Feladatlap tanulókísérletekhez (a kísérletezőnek)

Milyen **eszközöket** igényelsz?

Milyen kémiai **anyagokat** igényelsz?

Mit fogsz csinálni?

Mire hívod fel a figyelmünket, mit kell **megfigyelnünk** (érezélnünk: látnunk, hallanunk, szagolnunk, tapintanunk)? (Rajzolhatod is.)

Mire lehet **következtetni** az érzékelt jelenségből?

Mi a **magyarázata**, miért következett be a megfigyelt jelenség?

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

3. melléklet: Eszközök A földi vízkészlet témához

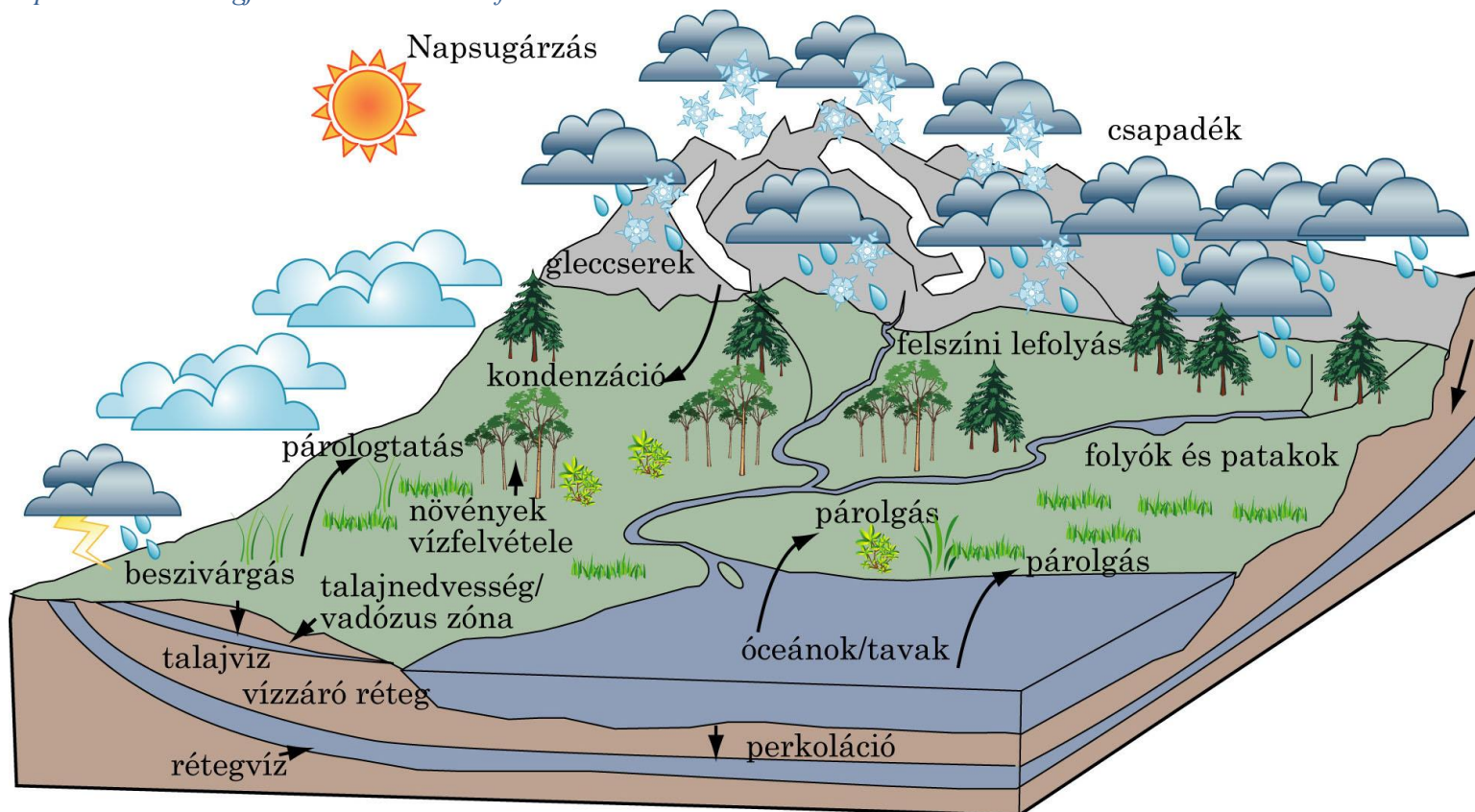
1. feladat: Alkossatok 4 fős csoportokat! Kaptok egy-két képet/videót és fogalomkártya csomagot (gyurmaragasztót).
  - a. Helyeztetek el minél több fogalomkártyát a képek megfelelő helyére!
  - b. Magyarázzátok el a képen látható folyamatot!
  - c. Indokoljátok, miért oda tettétek a fogalomkártyákat, ahová!
  - d. Egy szóvivő adja elő nekünk a megoldást! Lehetőleg minden fogalmat használjatok fel az előadás során!

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

1. csoport eszközcsomagja a 3. sz. melléklet 1. feladatához

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

édesvíz	desztillált víz	ivóvíz	esővíz
tengervíz	ásványvíz	gyógyvíz	szennyvíz
jég	hó	ioncserélt víz	vízgőz

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

2. csoport eszközcsoomagja a 3. sz. melléklet 1. feladatához

<https://www.youtube.com/watch?v=fomz7jk-o28>

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

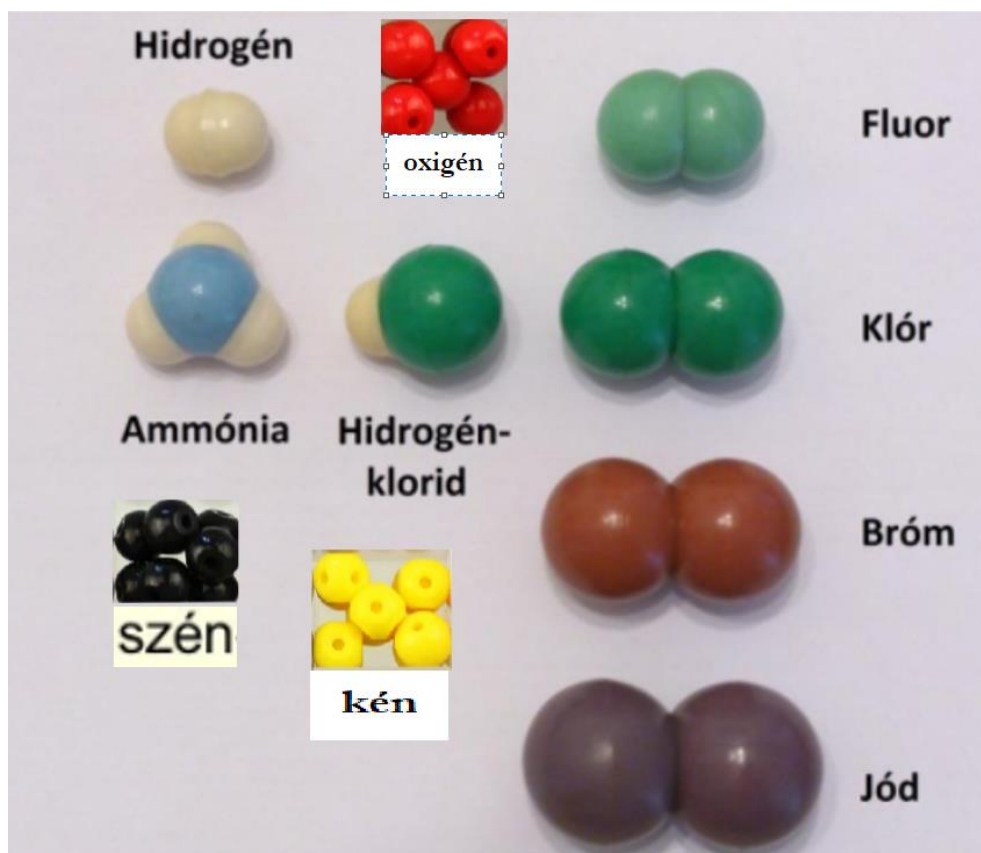
jód	borszeszégő	párolgás	lecsapódás
óraüveg	Erlenmeyer lombik	szilárd	folyékony
légnemű (gáz, gőz)	főzőpohár	vasháromláb	szublimáció

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

4. melléklet Atommodellek színekódja:

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

5. melléklet: Megfigyelési szempontok üzemlátogatáshoz

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

6. melléklet: Időszalag sablon

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

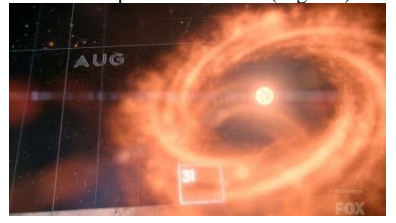

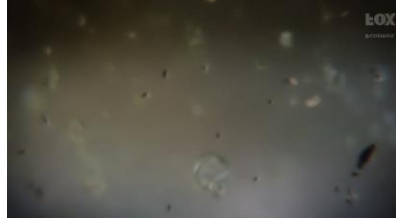
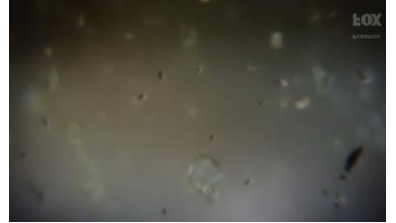

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

7. melléklet: Képkártyák a Kozmikus Naptárhoz

Feladat: Figyeljétek a filmrészletet! El kell helyezni a kapott cédulákat az időszalagon!

1. csop.: képek; 2. csop.: időpontok; 3. csop.: mérőöldkövek (1 év: 13,8 milliárd év, 1 hónap több mint 1 milliárd év, 1 nap: majdnem 40 millió év)

<p>A Világegyetem keletkezése (jan. 1.)</p> 	<p>Kialakult a Tejút rendszer (márc. 15.)</p> 	<p>A mi Napunk keletkezése (aug. 31.)</p> 	<p>A Föld és a Hold kialakulása (szept. 21. előtt)</p>
<p>A Hold eltávolodása a Földtől (szept. 21. előtt)</p> 	<p>Élet a Földön (szept. 21.)</p> 	<p>Mikrobák a vizekben (nov. 9.)</p> 	<p>Az első kétéltűek (dec. 17.)</p>
<p>Az első virág (dec. 28.)</p> 	<p>A dinoszauruszok kihalása (dec. 30.)</p> 	<p>Két lábra álltunk (dec. 31. 21:30)</p> 	<p>Az ember megjelenése (dec. 31. 23:59:46)</p>

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

8. melléklet: Kémiai kísérletek gyűjteménye

- 2) Fehérjék irreverzibilis kicsapása (hő, sav, nehézfém): <https://www.youtube.com/watch?v=Z7xmJLXIjoM>
- 3) Jód oldódása vízben, alkoholban v. acetonban, benzinben:
  - a) <https://www.youtube.com/watch?v=RIFZp7xA0f8>
  - b) <https://ovegeslabor.piarista.hu/etananyag/jod-oldodasa-kulonbozo-oldoszerekben-20-kiserlet>
  - c) <https://www.youtube.com/watch?v=iTiZYRTWzfs>
- 4) Jód szublimációja (és kristályosodása) ujjenyomattal kiemelve: <https://www.youtube.com/watch?v=71CegQWtDRY>
- 5) Káliumpermanganát oldódása hideg és meleg vízben: https://www.youtube.com/watch?v=jMJyo_TKFMs
- 6) Kémiai „jojó” (szódabikarbóna+ színezett ecetsav+ olaj; sűrűségkül., gázképződés, oldhatóság): https://www.youtube.com/watch?v=s_kSWZWbg1k
- 7) Nátrium reakciója vízzel:
  - a) <https://www.youtube.com/watch?v=jsCON4KWnIQ>
  - b) https://www.youtube.com/watch?v=2p_TjebTh9U
- 8) Oxigén kimutatása: <https://www.youtube.com/watch?v=UD4M2Xjt39Y>
  - a) Szerves vegyületek oxigéntartalmának kimutatása a jód oldódás (szín) segítségével: https://www.youtube.com/watch?v=j_mH-Yp3Sx4
  - b) Fotoszintézis során keletkező oxigén kimutatása (videón érdemes megnézni): <https://www.youtube.com/watch?v=fOrl0CyjgYc>
- 9) Szén-dioxid kimutatása meszes vízzel: <https://www.youtube.com/watch?v=dcgBz6q0b-s>
- 10) Szén-dioxid nehezebb, mint a levegő:
  - a) <https://www.youtube.com/watch?v=AvfIsqtBHZE>
  - b) http://hightechbiolabor.hu/contents/tanuloi_munkafuzet_1/MF_KEM_alt_press.pdf 15.o.
  - c) (videón nézve): https://indavideo.hu/video/Latvanyos_viz_effekt
- 11) Víz körforgása (párolgása és kondenzálása): <https://www.youtube.com/watch?v=fomz7jk-o28>
  - a) A hideg és a meleg víz sűrűségének különbsége: https://www.youtube.com/watch?v=_oS8MFvTi3c
- 12) Egyszerű tanuló kísérletgyűjtemény anyagokkal, eszközökkel, leírással, videóval:
  - a) 7. osztálynak javasolják: <http://labor.revai.hu/index.php/component/content/article/14-sample-data-articles/154-kemia-7-evfolyam>
  - b) 8. osztálynak javasolják: <http://labor.revai.hu/index.php/component/content/article/14-sample-data-articles/155-kemia-8-evfolyam>
  - c) komplex tananyagok 7. osztálynak módszerekkel, eszközökkel, kísérletekkel: http://moriczlabor.hu/files/tananyag/kemia/kemia_7/kemia_ts_7.pdf
  - d) egyszerű eszközökkel is elvégezhető egyszerű, játékos kísérletek: https://www.okosjatek.hu/otthoni_egyszeru_de_erdekes_kemiai_fizikai_kiserletek_gyerekeknek_otthon_gyerekekkel

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

9. melléklet: Kémiai kísérletek leírása

eszköz	anyag	leírás	megfigyelni való	következtetés	magyarázat
Nátrium oldása vízben					
üvegkád, kristályosító csésze, pipetta, csipesz, kés, papírtörő	víz, színtelen fenolftalein, Na	A Na-t kivesszük az üvegből, leitatjuk a felületét, megmutatjuk <ul style="list-style-type: none"> • az üvegben • kivéve • levágott felülettel 	A Na tulajdonságai <ol style="list-style-type: none"> 1. folyadék (petróleum) alatt van 2. felületén kéreg van 3. könnyen vágható 4. friss vágásfelülete v.szürke, fémes fényű 5. gyorsan bemattul, kifehéredik 6. reakció közben gömbbé olvad 	A Na tulajdonságai <ol style="list-style-type: none"> 1. védeni kell a levegőtől 2. ... 3. puha 4. fém 5. gyorsan reakcióba lép a levegővel 6. alacsony az olvadáspontja 	alkálifém (I. főcsoport) <ul style="list-style-type: none"> • kicsi az elektronegativitása • szívesen ad át elektront az oxigénnek $\text{Na} + \text{O}_2 \rightarrow \text{Na}_2\text{O}$
		Színtelen fenolftalein oldatot cseppentünk előzetesen az üvegkádban lévő vízbe. A Na-ból levágunk egy pici darabot, és a vízbe tesszük.	<ol style="list-style-type: none"> 1. a színtelen fenolftalein „megpirosodik” 2. a Na gömbbé olvad 3. sístergést hallunk 4. gázbuborék a Na alatt 5. a Na „szaladgál” a vízen 6. leáll/befejeződik a folyamat 	<ol style="list-style-type: none"> 1. lúgos kémhatású anyag keletkezett 2. hőtermelő folyamat 3. hőtermelő folyamat 4. gázképződés 5. a kiszabaduló gáz „gurítja” előre a Na-t 6. elfogyott a Na 	<ul style="list-style-type: none"> • kémiai változás történt • új anyagok keletkeztek • a keletkezett anyagok belső energiájának összege kisebb, mint a kiindulási anyagoké • $\text{Na} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow$ $\text{NaOH} + \text{H}_2$

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

eszköz	anyag	leírás	megfigyelni való	következtetés	magyarázat
					<ul style="list-style-type: none"> a fenolftalein „csak” indikátor
Kálium-permanganát oldása hideg és meleg vízben					
Tanulónként v. csoportonként 2-2 egyforma mérőhenger (látványosabb magasakban), szűrőpapír (tölcsérnek), hurkapálca, olló, vegyszerkanál	KMnO ₄ , hideg és meleg víz	Megmutatjuk a kristályos KMnO ₄ -t A szűrőpapírból a mérőhenger szájára illeszthető méretű (vagy hurkapálcával átszűrve rakjuk rá) tölcsért vágunk, formálunk Kb. ugyanannyi KMnO ₄ -t teszünk a két tölcsérbe Egyszerre rakjuk az egyik tölcsért a hideg vízzel feltöltött, másikat a melegvízzel feltöltött hengerre (a csúcsa beleérjen a vízbe)	<ul style="list-style-type: none"> Lila csíkokban keverednek az anyag részecskék A meleg vízben gyorsabban, a hidegben lassabban, de mindkettőben idővel egyenletes eloszlik 	A KmnO ₄ elkeveredett (oldódott) a vízben A meleg vízben gyorsabban oldódik a KMnO ₄ Mindkettőben jól oldódik	Az anyagok részecskékből állnak A részecskék mozognak, keverednek A meleg vízben a részecskék gyorsabban mozognak Ha oldható az anyag az oldószerben (adott határok között) teljesen, egyenletesen elkeveredik
Jód oldódása vízben, alkoholban, benziben					
Tanulónként v. csoportonként	3 kémcsőben kb. ugyanannyi kristályos jód	A jódkristályokat tartalmazó kémcsövekbe rendre	Oldódik-e, ha igen, mennyire a jód <ul style="list-style-type: none"> vízben 	Polaritás szempontjából a jód hasonló <ul style="list-style-type: none"> az alkoholhoz a benzinhoz 	Hasonló a hasonlóban Idódik A jód, alkohol, benzin apoláris

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

eszköz	anyag	leírás	megfigyelni való	következtetés	magyarázat
6-6 kémcső, állványban, beszámozva vegyszerkanál v. csipesz	3 kémcsőben kb. ugyanannyi <ul style="list-style-type: none"> víz alkohol benzin 	beleöntjük az oldószereket. Kis idő múlva kicsit összerázzuk az oldatokat	<ul style="list-style-type: none"> alkoholban (érdeemes kétfélében) benzinben 	Különbözik a víztől	A víz poláris Esetleg a molekulák összetétele, tér szerkezete
A víz párolgása, lecsapódás					
A jód szublimációja és kristályosodása					

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

10. melléklet: Linkgyűjtemény

Kémiai motiváció a Kozmosz (Történetek a Világegyetemről) című sorozatból (geológiához, biológiához is kitűnő!):

„A történelem hosszú évszázadai alatt miként értettük meg a természet törvényeit és a minket körbeölelő univerzumot? Fokozatosan megismerve hogyan találtuk meg a koordinátáinkat térben és időben? A Nat Geo nagyszabású, régóta várt sorozata az univerzum leghatalmasabb és legkisebb dimenziójú tájaira repíti a nézőket – korszerű tudományos ismeretekkel és felemelő, transzcendens spirituális élményekkel egyaránt megajándékozva minket...”

1. rész: Az ismeretlen idő (Az idő ölelésében): <https://vimeo.com/234142217>
  - a. a megismerés (0-2. perc)
  - b. A Világegyetem kialakulásától az emberi történelemig („**kozmosz naptár**”) (27-37. perc)
  - c. Giordano Bruno (a végtelen tér: 18. perc, rajzfilm)
2. rész: **Az élet folyói**: <https://www.dailymotion.com/video/x1uh55o>
  - a. benne a természetes és a mesterséges kiválasztódás (a kutyák példáján, 0-6. perc)
  - b. a sejtek mikrovilága, **DNS, DNS másolás** (a 13-15:30. perc körül)
  - c. a **Titán hegyei, folyói, tavai, esője** (37:30- 39. perc)
  - d. **evolúció 40 másodpercben**: animáció az élet kialakulásától a Kozmoszt kutató emberig (41:00: 30-43. perc)
3. rész:
  - a. Newton munkássága (19. perc): <https://videa.hu/videok/tudomany-technika/kozmosz-tortenetek-a-vilagegyetemrol-s01e03-csillagaszati-smeretterjeszto-tNrN9FGv0JbrWJIS>
4. rész: Szelleme az égen
  - a. **tér, idő**, gravitáció; fénymásodperc, fényperc, **a fényév**: <https://videa.hu/videok/tudomany-technika/kozmosz-tortenetek-a-vilagegyetemrol-s01e04-csillagaszati-smeretterjeszto-Jm1Uv9xhdJj8Cpps> (6-15. perc)
  - b. Einstein és a relativitáselmélet (21. perc)
5. rész: **Egyre mélyebben**: <https://videa.hu/videok/tudomany-technika/kozmosz-tortenetek-a-vilagegyetemrol-s01e06-csillagaszati-smeretterjeszto-eqkDK5AGfpHSodMj>
  - a. **atomok, molekulák, hőenergia, párolgás, lecsapódás, élet a harmatcseppben**, a nagy túlélők: a medveállatkák, (0-6. perc)
  - b. **fotoszintézis** (6. perc)
  - c. illatok, molekulák, agyunk működése és az emlékeink (12:47-)
  - d. a természet **megismerhető** (Thalesz) (17. perc)
  - e. **az atomok (Démokritosz)** (20. perc)
  - f. **az atomok variációs lehetőségei, a C-atom, a földi élet nélkülözhetetlen alapeleme** (21-26:37. perc)

Heti szakkör: A biológia és a kémia határán

Készítette: Ordasiné Kiss Katalin

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

- g. **az atom felépítése** (protonok, neutronok, elektronok, elektronfelhő, rendszám, mérték, arányok) H, He, C, Au) (23. perc)
  - h. amikor az atommagok összeérnek: **hidrogén-hélium**, nukleáris energia, fúzió, a neutrínó, fotonok (a Nap) (27 perc)
  - i. az **elemek keletkezése** a csillagokban (28. perc)
6. ..
7. rész: Új csillag születik: <https://videa.hu/videok/tudomany-technika/kozmosz-tortenetek-a-vilagegyetemrol-s01e07-csillagaszat-ismeretterjeszto-f5mHVnXCRD2Y6Zn1>

- a. a láthatatlan gyilkos (az **ólom**)

Világok harmóniája: https://indavideo.hu/video/A_Kozmosz_-3_resz

- a. asztronómia és asztrológia (**Kepler**)
- b. influenza szó eredete
- c. Kepler:
  - i. „a **geometria** már a teremtés előtt létezett” (28. perc),
  - ii. „az asztronómia és a geometria kapcsolata Isten, a nagy matematikus keze nyoma” (33. perc)

Kémiai motiváció a Föld születik című filmből (geológiához, biológiához is kitűnő!): https://www.youtube.com/watch?v=4ak_wAMyEZg

„Képzelve el, milyen kényelmes helyzetben volnának a mai geológusok és őslénykutatók, ha a Föld történetének valamennyi fontos eseményét kamerák filmezték volna! A rendkívüli műsor megtévesztésig valóság-hű számítógépes grafikák segítségével most ezt az idilli állapotot igyekszik „

Meteoritok

- 1. Hogy került a Földre a **víz (H₂O)**? 0:8:20
- 2. Hogy került a Földre a **szén (C)** és az **aminosavak** (a fehérjék építő kövei) 0:12:52

Kürtők a tengerfenéken

- 3. **Keverék, vegyület**, az **élet** keletkezése 0:14:40

Sztromatolitok

- 4. **Fotoszintézis, széndioxid, oxigén, glükóz (CO₂ + H₂O + napfény (energia) = C₆H₁₂O₆ + O₂)** 0:16:12
- 5. **Vas (Fe), rozsda (Fe(OH)₂ → Fe₂O₃)** 0:17:33
- 6. Minek köszönhető a **léggör oxigéntartalma?** 0:18:00
- 7. Hogy került a levegőbe a **széndioxid (CO₂)**? 0:22:30
- 8. **Savas eső (CO₂ + H₂O = H₂CO₃)**, **karbonátok (-CO₃)** 0:23:00
- 9. Miért nőtt meg a CO₂ **koncentráció** a Hóglyó-Föld idején (**üvegházhatás**)? 0:27:00
- 10. **hidrogén-peroxid (2 H₂O₂ ↔ 2 H₂O + O₂)** 0:28:50

Heti szakkör: A biológia és a kémia határán

Készítette: Ordasiné Kiss Katalin

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

11. **Az ózonréteg keletkezése ($3O_2 + \text{energia} = 2O_3$)** 0:36:00

12. **A szénlepek** (tüzelőanyag) keletkezése 0:45:40

Videók, animációk, interaktív feladatok a REALIKÁN: <http://realika.educatio.hu/ctrl.php/unregistered/preview/coursesec?c=30&pbka=0&pbk=>

Tananyag: Biológia - tanulói leckék

1. I.2 A mikroszkópok és a sejtek mérete

<http://realika.educatio.hu/ctrl.php/unregistered/preview/preview?userid=0&store=0&pbk=&c=30&node=a10&pbka=0&savebtn=1>

- 1.lap: **mértékegységek** a biológiában (számok normálalakja, előtagok, H-atom, kloroplasztisz, emberi petesejt, béka, kutya)
- 2.lap: mikroszkópok és sejtek mérete

2. I.3 A sejtek **kémiai összetétele**

<http://realika.educatio.hu/ctrl.php/unregistered/preview/preview?userid=0&store=0&pbk=&c=30&node=a11&pbka=0&savebtn=1>

- 2.lap A sejtek **kémiai összetétele** (leggyakoribb elemek az élő szervezetben, a világegyetemben és a Földbolygón; szerves és szervetlen anyagok)
- 3. lap A **víz** az élet alapja (összetétel, szerkezet, szerepe, élelmiszerek víztartalma)
- 4.lap: Az **aminosavak**, a fehérjék építőkövei
- 5. lap: a **fehérjék** a sejtek építőkövei (pl. kollagén)
- 6.lap: az **enzimek** mint katalizátorok
- 7.lap: **lipidek** (zsírmolekulák jellemzői)
- 8.lap **szénhidrátok** (előfordulás, mono-, di-, poliszacharidok)
- 10.lap a keményítő és a glikogén (**forgható keményítőmolekula** modell!)

3. I.8. A sejtekben lejátszódó anyagcsere-folyamatok

<http://realika.educatio.hu/ctrl.php/unregistered/preview/preview?userid=0&store=0&pbk=&c=30&node=a16&pbka=0&savebtn=1>

- 7.lap: vitaminok a szervezetben

4. III.2.25 A **tápanyagok**

<http://realika.educatio.hu/ctrl.php/unregistered/preview/preview?userid=0&store=0&pbk=&c=30&node=a50&pbka=0&savebtn=1>

- 2.lap: **tápanyagok** aránya az emberi szervezetben
  - i. Miért fontos a **víz** az emberi szervezet számára?
  - ii. Tápanyagok az **ételben**
- 3.lap: V A **fehérjék, a szénhidrátok és a zsírok felépítése és feladatai**

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

Tananyag: Kémia - tanulói leckék

- I.7. Diffúzió és oldódás
<http://realika.educatio.hu/ctrl.php/unregistered/preview/preview?userid=0&store=0&pbk=&c=41&node=a8&pbka=0&savebtn=1>
  - 2.lap Gázok keveredése (a levegő összetétele)
  - 3., 5. lap: Diffúzió a különböző halmazállapotokban
  - 6.a,b lap: Az oldódás folyamata
  - 7.a lap: Oldódás sebességét befolyásoló tényezők (hőmérséklet, méret, keverés)
  - 7.b lap: Oldódás sebességét befolyásoló tényezők (hőmérséklet, méret, keverés)
- II.10. Elemek
<http://realika.educatio.hu/ctrl.php/unregistered/preview/preview?userid=0&store=0&pbk=&c=41&node=a12&pbka=0&savebtn=1>
  - 3.lap: Atomok, molekulák. Elemek, vegyületek, keverékek
  - 4.lap: Elemek gyakorisága a természetben (Föld, emberi test)
- II.11. Vegyületek
<http://realika.educatio.hu/ctrl.php/unregistered/preview/preview?userid=0&store=0&pbk=&c=41&node=a13&pbka=0&savebtn=1>
  - 2.lap: példák különböző típusú vegyületekre
  - 3.b: O₂, O₃, CO₂, H₂O molekula „építése”
  - 4.a: A glükóz összetétele
  - 7.lap: A kősó összetétele és tulajdonságai
- II.12. Elegyek
<http://realika.educatio.hu/ctrl.php/unregistered/preview/preview?userid=0&store=0&pbk=&c=41&node=a14&pbka=0&savebtn=1>
  - 3.lap: Az oldatok összetétele (cukros víz, ecet, tengervíz, szódavíz)
  - 4. oldhatóság függése az oldószertől, oldott anyagtól (körömlakk, olaj, cukor, só vízben, másban)

Interaktív feladatok az Okosportálon <https://portal.nkp.hu>

- környezetismeret:
  - Az élelmiszerek legjellemzőbb **tápanyagai**: <https://player.nkp.hu/play/69316/false/undefined>
  - Mire használjuk **természeti kincseinket**: <https://player.nkp.hu/play/43972/false/undefined>
  - A **táplálékpiramis** szintjei:
    - <https://player.nkp.hu/play/107357/false/undefined>

Heti szakkör: A biológia és a kémia határán

Készítette: Ordasiné Kiss Katalin

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

- ii. <https://player.nkp.hu/play/69401/false/undefined>
- d. A vizek szennyezése: <https://player.nkp.hu/play/107972/false/undefined>
- e. Melyik étel egészségesebb?: <https://player.nkp.hu/play/69311/false/undefined>
- f. Lebomló hulladékok: <https://player.nkp.hu/play/62278/false/undefined>
- Természetismeret:
  - a. Felszín alatti vizek: <https://player.nkp.hu/play/137697/false/undefined>
  - b. Felszíni vízfolyások: <https://player.nkp.hu/play/137713/false/undefined>
  - c. Folyók ártere: <https://player.nkp.hu/play/137714/false/undefined>
  - d. Gyors égés és lassú égés összehasonlítása: <https://player.nkp.hu/play/136780/false/undefined>
- Kémia:
  - a. 3D-s molekula alakzatok (víz, ammónia, metán, kén-dioxid): <https://player.nkp.hu/play/232899/false/undefined>
  - b. A kutatás (természettudományos megismerés) menete: <https://player.nkp.hu/play/159009/false/undefined>
  - c. Mivel foglalkozik a kémia? <https://player.nkp.hu/play/90397/false/undefined>
  - d. A megismerés: <https://player.nkp.hu/play/159010/false/undefined>
  - e. Szerves vagy szervetlen jellemzők: <https://player.nkp.hu/play/159016/false/undefined>
  - f. A szén-dioxid és a szén-monoxid jellemzői: <https://player.nkp.hu/play/159019/false/undefined>
  - g. Alkánok égése (ppt): <https://tko.hu/kbf/kisalkalmazas.php?id=242&c=k%C3%A9mia>
  - h. Radiokarbon kormeghatározás kémiája (elemi részecskék a C14-ben): <https://player.nkp.hu/play/69338/false/undefined>
  - i. Elem, vegyület, vagy keverék? <https://player.nkp.hu/play/232753/false/undefined>
  - j. Kémiai alapfogalmak: <https://player.nkp.hu/play/232750/false/undefined>
  - k. Laboratóriumi eszközök: <https://player.nkp.hu/play/76010/false/undefined>
  - l. Mit szabad a laborban? <https://player.nkp.hu/play/76012/false/undefined>
  - m. Miért veszélyes (kémiai piktogramok): <https://player.nkp.hu/play/159011/false/undefined>
- Biológia:
  - a. A fotoszintézis: <https://player.nkp.hu/play/70287/false/undefined>
  - b. Vitaminok és hiánybetegségek: <https://player.nkp.hu/play/118434/false/undefined>
  - c. Tápanyagok párosítása jellemzőjükkel: <https://player.nkp.hu/play/210324/false/undefined>

Ötletek, szemezgetés az OFI term.tud. fejlesztéseiből <http://ofi.hu/komplex-termeszettudomany-tantargy-temai> (OFI honlapról)

1. Logikus leírás: A megismerés módszerei (megfigyelés, kísérlet, modell): <http://ofi.hu/komplex-termeszettudomany-tantargy-temai>

Heti szakkör: A biológia és a kémia határán

Készítette: Ordasiné Kiss Katalin

Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület

Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpont fejlesztése Salgótarjánban

EFOP-3.3.6-17-2017-00026

- Leckék, leírások: <https://player.nkp.hu/play/200011/false/undefined>
    - Mitől tudományos
    - Tudásunk forrásai
  - Hasznos linkek: A gravitáció (két feketelyuk összeolvadásáról 2 animáció a cikkben) https://mta.hu/tudomany_hirei/gravitacios-hullamok-egyszerre-harom-vilagraszolo-felfedezes-a-fizikaban-105959
2. Elemek és vegyületek:
- Videók, animációk, szimulációk (a NaCl oldódása vízben): <https://player.nkp.hu/play/187994/false/undefined>
  - Csapadékok (ionok, változó ox.számú ionok, komplex ionok csapadékképződése jódidionokkal) 6. perctől: https://www.youtube.com/watch?v=cqXD7_erQKU
3. Szerves molekulák: Videók, animációk, szimulációk: Mi a katalízis:
- a hidrogén-peroxid és a katalizátor): <https://www.youtube.com/watch?v=iGhrPYbIH5M>